

**ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ М. ОСТРОВСЬКОГО**

**ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ
І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ У 1981 РОЦІ**

**(Методичні рекомендації на допомогу
бібліотечним працівникам).**

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. 1981.

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ М. ОСТРОВСЬКОГО

ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ
І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ У 1981 РОЦІ

(Методичні рекомендації на допомогу
бібліотечним працівникам).

Підготували С. К. Гуменюк, Т. Г. Нижник, С. Р. Пащенко.

Відповідальний за випуск Т. В. Логвиненко.

Краєзнавство — складова частина багатогранної роботи бібліотек. Ведення календаря знаменних і пам'ятних дат області — один з аспектів цього питання. Відзначення знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини необхідно проводити в органічній єдності з подіями загальносоюзного і республіканського масштабів. В цьому бібліотечним працівникам допоможуть календарі знаменних і пам'ятних дат, що їх видають видавництво «Советская Россия» разом з Державною публічною історичною бібліотекою РРФСР та Державна ордену Трудового Червоного прапора республіканська бібліотека УРСР імені КПРС.

Календарі знаменних і пам'ятних дат подають події в хронологічній послідовності, ми, щоб не повторювати їх організаційно-методичну структуру, згрупували пам'ятні дати Хмельниччини на 1981 рік в тематичному плані, виділивши окремо:

1. Міста-ювіляри.
2. Історичні події.
3. Культурно-освітні і учбові заклади.
4. Герої Радянського Союзу.
5. Діячі науки, культури і мистецтва.

Приступаючи до висвітлення першого питання нашої теми, підкреслимо, що у 1981 році відзначатимуть ювілейні дати чимало районних центрів області, зокрема в січні минає 570 років з часу першої історичної згадки про Летичів (1411), в березні — 420 років про Старокостянтинів (1561), в серпні — 835 років про Меджибіж (1146), в листопаді — 550 років про Деражню (1431), в грудні — 540 років про Білогір'я (1441).

Основний матеріал про районні центри читач знайде в книзі «Історія міст і сіл УРСР. Хмельницька область», К., 1971. Поруч з даним виданням на книжковій полиці займуть місце книги, в яких в тій чи іншій мірі відображається історія населеного пункту. Список рекомендованої літератури по кожній даті додається в кінці методичних рекомендацій.

Організація книжкової виставки — початок справи. Важливо, щоб рекомендована література популяризувалась серед читачів. Правильно поступлять, скажімо, працівники Летичівської районної бібліотеки, якщо проведуть читацьку конференцію по книзі О. С. ОСЛІКОВСЬКОЇ «Великі події в маленькому місті», К., 1978, в якій йдеться про боротьбу за владу Рад в Летичеві і навколишніх селах. Решта бібліотек обмежаться бібліографічними оглядами літератури.

В період підготовки і відзначення відповідних історичних дат ряд бібліотек координують свою роботу з Будинками культури, то-

вариствами «Знання», охорони пам'яників історії і культури. Така співдружність завжди позитивно позначається на повноті форм, методів і змісту проведених заходів.

В ході підготовки до ювілейної дати районного центру варто провести кілька бесід з історії міста, окремо виділивши дорадянський період, час з 1917 по 1945 рік і повоєнні роки. В останній бесіді необхідно наголосити на перспективах розвитку міста і завданнях, що випливають з рішень XXVI з'їзду КПРС. В залежності від особливостей районного центру, розвиток науки, культури і мистецтва можна виділити в окрему тему.

Заслужовують увагу вечори-екскурсії по історичних і пам'ятних місцях районного центру. Перед початком такої екскурсії організатори вечора знайомлять присутніх з основними етапами історії міста, а потім вирушають в уявну подорож. Щоб в подорожі брали участь усі учасники вечора необхідно питання адресувати до всієї аудиторії. Якщо відповіді не зовсім чіткі, не слід давати їм оцінку, а повторювати в правильному викладі і продовжити бесіду, уникаючи пауз. Коли вечір пройшов у змістовному, динамічному плані, він завжди залишає приємне враження.

Для прикладу проведемо часткову екскурсію по районному центру Летичів.

1. Питання: Коли вперше згадується Летичівська фортеця і що вона уявляла собою в ті часи?

Відповідь: Летичівська фортеця вперше згадується в історичних джерелах 1411 року. У 1429 році селище віднесено до категорії міст, а в 1601 році Летичів стає повітовим центром. Однак розбійницькі напади кримських татар і турків руйнували місто, гальмували його розвиток. Оскільки оборонні споруди міста вже не відповідали вимогам часу, у 1598 році дерев'яно-земляна фортеця перебудовується у кам'яну. Велике замкове прямокутне подвір'я оточували високі кам'яні стіни з амбразурами і чотирма круглими по кутах і в'їздною чотирикутною баштами. З боку міста фортецю оточував земляний вал з дерев'яним частоколом, між ним і стінами фортеці розташувався глибокий рів, наповнений водою. У фортеці на місці дерев'яного костюлу, який згадується в середині XVI ст., на початку XVII ст., побудовано кам'яний костюл і кляштор (монастир) для католицьких монахів. В 1720 році для костюлу споруджено дзвіницю. Всі ці будови, частина замкової стіни і північно-західна башта збереглися до наших днів.

2. Питання: Що вам відомо про Миколаївську церкву?

Відповідь: Миколаївська церква споруджена в XV—XVI ст. Вона була одним із осередків оборонних укріплень міста. У XVIII ст. біля церковних мурів будується житловий будинок для настоятеля храму. У ньому під час російсько-турецької війни 1768—1774 років перебував штаб Першої російської армії, якою командував генерал-фельдмаршал П. С. Румянцев (Задунайський). Тут він у березні 1770 року написав статут для армії «Обряд служби».

3. Питання: Про що розповідає меморіальна дошка на районному Будинку культури?

Відповідь: Вона засвідчує, що на цьому місці в дореволюційні часи була тюрма, в якій у 1827 році урядовці ув'язнили керівника антикріпосницької боротьби селян Поділля Устима Кармалюка. У 1967 році в Будинку культури відкрито народний музей. Його експозиція широко відтворює антифеодальний рух селянських мас першої третини XIX ст. В 1974 році борцєві за народне щастя біля башти фортеці споруджено бронзовий пам'ятник.

4. Питання: Чим пам'ятне приміщення дитячої музичної школи по вулиці Панасюка № 3?

Відповідь: Тут 23 березня 1917 року відбулося перше засідання Летичівської Ради робітничих і солдатських депутатів. У травні вона об'єдналася з Радою селянських депутатів. Головою виконавчого комітету був обраний військовий лікар В. О. Белавін.

5. Питання: Чим знаменне приміщення сучасного Будинку піонерів по вулиці Івана Франка, 50?

Відповідь: В цьому приміщенні з листопада 1917 року по лютий 1918 року перебувала Летичівська Рада робітничих, солдатських і селянських депутатів. 9 листопада 1917 року з участю представників військових частин гарнізону відбулося розширене засідання Ради, яке палко вітало перемогу Великої Жовтневої соціалістичної революції і внесло резолюцію протесту проти спроб Керенського придушити петроградське повстання. На другий день після цього засідання в Летичеві була проголошена Радянська влада. Делегати Летичівської Ради взяли участь в роботі I-го Всеукраїнського з'їзду Рад.

10 листопада 1918 року в цьому будинку відбувся з'їзд делегацій партизансько-повстанських загонів Летичівського повіту, які в жорстоких боях з австро-німецькими окупантами і гетьманцями звільнили значну територію повіту з-під влади контрреволюції. З'їзд зажадав повалення гетьманської влади в Летичеві і повіті. Під гучні оплески делегатів проголошується відновлення Радянської влади. Летичів був лише невеликим острівцем, відвоєваним у ворогів. Тому з'їзд назвав його «Летичівською Радянською республікою». Її вищим органом став повітовий військово-революційний комітет, який очолив Л. Д. Панасюк. Летичівська республіка зіграла значну роль у боротьбі за відновлення Радянської влади у північно-західній частині Поділля. Вона проіснувала до початку січня 1919 року.

6. Питання: Що вам відомо про приміщення по вулиці Леніна, де тепер перебуває управління сільського господарства?

Відповідь: З квітня по липень 1919 року тут перебував штаб Летичівського комуністичного загону. Він був сформований з партизан повіту. На початку червня загін реорганізували в полк. Ним командував військом М. І. Аралов. Полк відзначився в боях з петлюрівцями, а коли ряди поріділи — влився до складу діючих частин Червоної Армії.

7. Питання: Хто з відомих командирів Радянської Армії народився у Летичеві?

Відповідь: Наше місто відкрило шлях у велике життя Миколі Сергійовичу ОСЛІКОВСЬКОМУ (12. IX. 1900—1973) — Герою Радянського Союзу, гвардії генерал-лейтенанту, активному учаснику боротьби за владу Рад. В період Великої Вітчизняної війни командував 3-м кавалерійським корпусом, який з боями пройшов від Волги до Ельби. Кіннотники корпусу першими пересікли кордон з Східною Прусією і першими встановили зв'язок з передовими частинами англійської армії. За заслуги перед Батьківщиною відзначений багатьма орденами і медалями.

8. Питання: Кого ви знаєте з визначних діячів науки, культури і мистецтва, що народилися у Летичеві?

Відповідь: В Летичеві народився український радянський літературознавець і бібліограф О. В. БАГРІЙ, відомий живописець, заслужений діяч мистецтв УРСР М. Г. БУРАЧЕК, фізик, член-кореспондент АН УРСР Н. Д. МОРГУЛІС, радянський вчений в галузі гірничої справи, заслужений діяч науки і техніки УРСР І. М. ПЕЧУК, український радянський письменник С. М. СУМНИЙ (УГРЮМОВ).

9. Питання: Хто з відомих людей відвідав наше місто?

Відповідь: У минулому столітті в Летичеві бували письменники Г. О. МАЧТЕТ, Л. М. ТОЛСТОЙ, А. ШАШКЕВИЧ, у 1921 році в нашому місті зуупнявся командуючий радянськими військами України і Крима М. В. ФРУНЗЕ.

Дані приклади лише частина історичних і пам'ятних місць Летичева. Готуючись до проведення екскурсії по районному центру варто перелистати сторінки визвольної і антифеодальної боротьби народних мас XVII—XVIII ст., висвітлити героїчні подвиги трудящих в період Великої Вітчизняної війни і самовіддану працю народу в роки соціалістичного будівництва.

Відзначення ювілейної дати районного центру варто завершити тематичним вечером. Для його проведення бажано залучити і гуртки художньої самодіяльності. Після лекції, присвяченої ювілейній даті, виступає, скажімо, агіткультбригада. В її програмі найважливіші фрагменти з історії міста, люди — борці за народну справу, новатори виробництва, правофлангові одинадцятої п'ятирічки.

Як уже відзначалося, окрему групу дат становлять історичні події.

В липні минає 40 років (1941) з часу розгортання боротьби радянських патріотів в тилу німецько-фашистських загарбників на території сучасної Хмельниччини. На цю тему написано багато газетних і журнальних статей, видано чимало книг. Основний матеріал по даному питанню читач знайде в збірнику документів, матеріалів «Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.)». — Львів, 1969 і газеті «Радянське Поділля» за 14 вересня 1979 року. Для проведення бесіди радимо таку хронологічну схему:

1941 р. Липень. Створюються підпільні патріотичні організації і групи в Проскурові, Вінківцях, Меджибожі.

Серпень. Розгортають боротьбу з окупантами підпільні групи Зінькова і Славути.

Вересень. Колишній секретар Чернівецького райкому партії М. А. ХРАНОВСЬКИЙ об'єднав у Проскуріві дев'ять підпільних організацій і груп, створив підпільний комітет, до складу якого увійшли також П. А. ВІТАНОВ, Ф. В. НАЗАРОВ, П. М. СЕМЕНЮК, Н. І. СЕЛІВАНОВ.

Комуніст І. К. НИКОЛЮК створив у Михампільському (Михайлівському) районі підпільний комітет, який поширював свій вплив на підпільні групи Вільковецького, Миньковецького, Новоушицького, Староушицького районів.

У Полонному започаткувала діяльність підпільна група Н. М. ВАЛЬЧУКА. Майже одночасно виникла група робітника-залізничника В. І. ТИМОЩУКА, з часом переросла у партизанський загін.

У Чемерівцях організувалася підпільна група, яку очолив Н. І. ПРОТОЦЬКИЙ.

Жовтень. У Кам'янці-Подільському О. ПАВЛЮК об'єднав підпільні групи в міську підпільну організацію, встановив зв'язки з підпіллям південних районів області.

На Сатанівському цукровому заводі виникла підпільна група, якою керували колишній секретар райкомунпартії І. П. КУШЛАК і Г. С. КОРЕЦЬКИЙ.

У Новій Ушиці створюється підпільна група Я. У. ПАВЛЮКА, в Білогір'ї розгортає роботу підпільна група комуніста П. Ф. СКАЛОЗУБА, в Ізяславі — М. П. МАШЕРУКА.

Листопад. У Кам'янці-Подільському виникла підпільна комсомольсько-молодіжна організація на чолі з комсомольцями В. І. ПОВОРНИМ і Г. Д. МОЗОЛЕВСЬКИМ.

В с. Струга Новоушицького району скликані нелегальні збори комуністів і комсомольців району, на яких Я. У. ПАВЛИК поставив завдання посилити боротьбу з гітлерівськими загарбниками.

У Городку розгорнула активну діяльність підпільна група комуніста Т. В. КОВАЛЕНКА.

Грудень. Військовий лікар Ф. М. МИХАЙЛОВ об'єднав підпільні групи Славутського і Шепетівського районів в одну антифашистську організацію. Міжрайонний підпільний комітет, очолюваний МИХАЙЛОВИМ, поширював своє керівництво на Антонінський, Берездівський, Ізяславський та інші райони.

У Шепетівці створюється підпільний комітет, який об'єднав підпільні групи міста і району в одну організацію. Комітет очолив О. А. ГОРБАТЮК.

У Полонному включається у визвольну боротьбу з фашистськими окупантами комсомольсько-молодіжна група П. Г. МІЛІГУЛИ.

У Ямполі активізувала боротьбу з ворогом підпільна група комуніста М. І. ВОЩІЛА.

У Чемерівцях на базі підпільної групи сформувався партизанський загін імені Чапаєва (командир М. П. ТОСКАЛЮК, комісар Й. Й. СІРВАРОВСЬКИЙ).

На кінець 1941 року в 20 районах області діяло понад 70 підпільних організацій і груп. Початок 1942 року відзначається масовим переходом підпільників до збройної боротьби з німецько-фашистськими загарбниками.

Відзначаючи 40-річчя з часу розгортання всенародної боротьби з гітлерівськими нелюдами на території Хмельниччини, ми з вдячністю називаємо імена О. А. ГОРБАТЮКА, Ф. М. МИХАЙЛОВА, С. А. ОЛЕКСЕНКА, О. ПАВЛЮКА, І. К. НИКОЛЮКА, М. А. ХРАНОВСЬКОГО і багатьох інших, які за завданням Комуністичної партії очолили на Поділлі підпільний і партизанський рух, що вилився у загальний потік визвольної боротьби радянського народу проти кривавого фашизму.

В липні—серпні виповниться 740 років з часу селянського повстання в Пониззі проти жорстокої експлуатації бояр.

Проводячи бесіду, варто наголосити на тому, що уже в ранньому середньовіччі на території сучасної Хмельниччини неодноразово спалахували селянські повстання проти князівських і боярських безчинств. Одне з таких повстань відбулося в Пониззі в середині XIII ст. Ми не ставимо метою дати ґрунтовну історичну довідку з цього приводу. Подаємо відомості лише в анотаційному плані.

Під час татаро-монгольської навали галицько-волинський князь Данило Романович виїхав в Угорщину, щоб домовитися про спільні дії з ворогом. Скориставшись цим, бунтівні галицькі бояри зробили спробу позбавити Данила влади. Головним з них був багатій Доброслав—«судич, попов внук», як зневажливо називає його галицький літописець. Він, мов справжній князь, роздавав у Галичині волості, землі не лише місцевим, а й чернігівським боярам. Доброслав захопив усе Пониззя, південь сучасної Хмельниччини і Тернопільської областей, а другий давній ворог Романовичів — боярин Григорій Васильович, засів у Перемишлі.

Захопивши владу, бояри немилосердно грабували та експлуатували селян і міську бідноту. У 1241 році на Пониззі вибухнуло народне повстання проти безчинств «нечестивих бояр», яке швидко поширилося на всю Галицьку землю. Данило Романович послав у головний центр Пониззя—Бакоту — свого придворного боярина «печатника» Кирила з військом. Останній, за словами літопису, «исписал» боярські грабежі й придушив повстання.

В серпні відзначатиметься 80 років з часу транспортування через Поділля з-за кордону в Росію першої загальноросійської політичної газети революційних марксистів «Искра». В лекції з цього приводу відзначимо, що один із шляхів транспортування іскрівських видань проходив через Відень—Львів—Теофіполь—Київ. Його створив за завданням «Искры» Й. Б. БАСОВСЬКИЙ («ДЕМЕНТЬЕВ»), звідси і конспіративний шлях в той час називався дементьєвським. Пересильний пункт зосереджувався в Теофіполі.

В травні 1902 року жандармерія натрапила на шлях іскрівців і заарештувала його організаторів. Царизм готував судовий процес над «Російською організацією «Искры», але Київський комітет

РСДРП 31 серпня 1902 року організував втечу іскрівців з Лук'янівської в'язниці. М. М. Кудрін і Басовський відновлюють транспортування іскрівської літератури через Кам'янець-Подільський. Не зважаючи на ряд провалів, Кам'янець-Подільський довгий час залишався одним з важливих центрів, через який революційна література з-за кордону пересилася у різні міста Росії.

В групі «Культурно-освітніх і учбових закладів» привертають увагу такі дати:

16 квітня громадськість області відзначатиме 150-річчя з часу заснування театру на Поділлі і 50 років колективу театру імені Г. І. ПЕТРОВСЬКОГО.

Вперше театр був заснований у 1831 році в Кам'янці-Подільському. На його сцені ставилися п'єси російських, українських і польських драматургів. За час свого існування театр неодноразово міняв свій сценічний профіль. Він був і драматичним, і оперним, і опереточним. Після громадянської війни створюється пересувний робітничо-селянський театр, а з 1937 року обласний український музично-драматичний театр.

Для творчого зростання колективу театру велике значення мала участь у його виставах видатних майстрів української сцени, народних артистів СРСР А. БУЧМИ, О. КРАМОВА, М. ЛИТВИНЕНКО-ВОЛЬГЕМУТ, І. ПАТОРЖИНСЬКОГО, Н. УЖВИЙ, Д. ШУМСЬКОГО, Г. ЮРИ та інших.

За роки свого існування творчий колектив театру виступав перед глядачами Москви, у столицях майже всіх союзних і автономних республік, багатьох областей країни. Його вистави передавалися по всесоюзному і республіканському телебаченню.

У театрі творчо зросли народний артист УРСР І. С. ЖУЛКЕВСЬКИЙ, заслужені артисти республіки Н. П. БАЛАБАН, Ф. К. ГЛАВАЦЬКИЙ, В. М. КАЛІНІНА, Н. І. КОЛЕСНИКОВА, С. Г. КОЛЧИНСЬКИЙ, Л. Н. ПІЛІНСЬКА, Г. О. ПЛОСКІН, М. І. РАДЗІЄВСЬКИЙ, М. Д. СТАНІСЛАВСЬКИЙ, І. П. СТРЕЛЬНИКОВ, Г. К. ФІГУРСЬКИЙ, Д. С. ЧАЙКОВСЬКИЙ, Е. М. ЧЕРНЯВСЬКА та багато інших.

В травні виповнюється 80 років з часу заснування державної обласної наукової бібліотеки імені М. О. Островського (1901). За цей період книжкові фонди бібліотеки двічі відновлювалися. В 1918—1920 роках їх пограбували австро-німецькі окупанти і білопольські інтервенти, а в 1941—1944 роках німецько-фашистські загари.

Зараз у бібліотеці налічується близько 800 тисяч книг. Крім цього, бібліотека щороку передплачує майже 100 назв газет і понад 1000 назв журналів та інформаційних видань. Її послугами користується 22 тисячі читачів, переважно спеціалістів.

Це найбільша універсальна бібліотека області, депозитарій літератури про Хмельниччину. Вона є головним організаційно-методичним центром для бібліотек області, координатор інформаційної та краєзнавчої роботи бібліотек. На допомогу бібліотекам і читачам во-

на щороку видає ряд методично-бібліографічних матеріалів, узагальнень, кращого досвіду, показників, списків літератури, пам'яток.

За досягнення високих показників у соціалістичному змаганні на честь 100-річчя з дня народження В. І. ЛЕНІНА бібліотека нагороджена Ленінською ювілейною Почесною Грамотою ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР, Ради Міністрів СРСР, ВЦРПС.

У вересні відзначатимуть 60-річчя Кам'янець-Подільський сільськогосподарський і педагогічний імені В. П. ЗАТОНСЬКОГО інституту (1921).

Сільськогосподарський інститут відіграв велику роль у підготовці висококваліфікованих і масових кадрів у період соціалістичної перебудови села. У 1934 році він був розформований, а в 1954 році знову відновив свою роботу. Інститут має факультети: агрономічний, зоотехнічний, механізації сільськогосподарства, економічний, ветеринарний, а також підвищення кваліфікації керівних кадрів. В інституті працює 28 кафедр. В його розпорядженні чудові лабораторії, кабінети, велика бібліотека, багатогалузеве учбоводослідне господарство, яке має 3100 га землі. На 1 січня 1980 року в інституті навчалася 5,3 тисячі студентів, працювало 10 професорів і 111 кандидатів наук. З інституту вийшло багато вчених, серед них кам'янчанин В. С. ЛЕХНОВИЧ, — автор багатьох наукових праць по рослинництву, великий патріот Батьківщини, який продовжував науково-дослідну роботу і у важкий час блокади Ленінграда. У 1925 році сільськогосподарський інститут закінчив О. В. КВАСНИЦЬКИЙ — український вчений в галузі фізіології тварин, академік АН УРСР, заслужений діяч наук УРСР, Герой Соціалістичної Праці. Навчалися двічі Герої Соціалістичної Праці, голови колгоспів Д. В. БОЙКО, і Г. І. ТКАЧУК та інші знатні люди області.

Державний педагогічний інститут імені В. Д. ЗАТОНСЬКОГО (1921), створений на базі університету, який існував у 1918—1921 р.р. Протягом 1921—1930 р.р. він носив назву Інституту народної освіти, в 1930—1935 р.р. — Інституту соціального виховання, у 1939—1941 р.р. учительського інституту, з 1948 р. — педагогічного інституту. Він має факультети: фізико-математичний, історичний, філологічний, фізичного виховання і молодших класів. В інституті працює 21 кафедра.

До послуг студентів чудові лабораторії, кабінети і друга по величині в області бібліотека, яка налічує понад 600 тисяч книг. В інституті навчається 4 тисячі студентів. Серед викладачів вузу 6 докторів і 62 кандидати наук. В його стінах організовано три музейних кімнати: історії вузу, В. П. Затонського, І. Ю. Кулика.

Кам'янець-Подільський педагогічний інститут відкрив шлях у велике мистецтво і літературу українському радянському музикознавцю, фольклористу, педагогу, заслуженому діячеві мистецтв М. О. ГРІНЧЕНКУ, українським радянським письменникам М. П. ГОДО-

ВАНЦЮ, Л. Д. ДМИТЕРКУ, І. Д. ДНІПРОВСЬКОМУ, О. Л. КУНД-
ЗІЧУ та багатьом іншим.

У 1981 році виповнюється 70 років з дня народження Героїв Радянського Союзу І. С. АНДРОЩУКА с. Ганнопіль Славутського; М. К. ДИЛЕГЕЯ с. Комени Ізяславського; В. Д. МАЙБОРСЬКОГО с. Зіньки, Білогірського районів; 60 років В. З. ВАЙСЕРА — з м. Хмельницького; А. Ю. ДЯЧУКА с. Орлинці Теофіпольського; В. Ю. КОВТУНА с. Баглаї, Старокостянтинівського; М. П. МЕВША с. Згарок Деражнянського; І. Г. РИСЮКА с. Соколівка Ярмолинецького; П. Т. ПИСАРЕНКА с. Станіславівка Вінницького; Б. А. СУГЕРОВА с. Ходоровці, Кам'янець-Подільського, І. С. ХОП-ТЯРА с. Грабина, Ярмолинецького; О. П. СИДОРИШИНА с. Йосипівка, Старосинявського районів.

Міські і сільські бібліотеки відзначають день народження Героїв Радянського Союзу за таким планом:

а) Слово про Героя. В ньому йдеться про життя і подвиг ювіляра. В підготовці вступного слова допоможе книга Е. М. Бугая, М. Е. Макухіна «З когорти мужніх», Львів, 1978;

б) Спогади рідних, вчителів, друзів;

в) Виступ Героя. (Якщо ювіляр загинув, вечір завершується піснями і віршами, присвяченими Великій Вітчизняній війні, розповіддю цікавого епізоду з книги).

Загальна вимога: заходи по відзначенню ювілейних дат Героїв необхідно проводити в змістовній, цікавій формі, так, щоб структурно кожна деталь була єдиним цілим.

Окрему групу календаря становлять дати життя діячів науки, культури і мистецтва. Відзначаючи ювілейні дати відомих земляків, бібліотеки оформлять сторінку краєзнавчого календаря, тематичну полицю, проведуть бесіди, лекції. Оскільки в методичних рекомендаціях немає можливості дати вичерпний фактичний матеріал про життя і діяльність кожного ювіляра, ми зупинимося лише в анотаційному плані на його загальній характеристиці.

14 березня минає 60 років з дня народження Народного артиста УРСР, письменника і композитора Сергія Даниловича КОЗАКА (1921). Народився в с. Кривин Славутського району в сім'ї селянина. Закінчив військову академію імені М. В. Фрунзе, Московську консерваторію. З 1950 року соліст (баритон) Київського державного ордену Леніна академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка. Серед партій оперного репертуару: Остап, Чуб, Еней («Тарас Бульба», «Різдвяна ніч», «Енеїда» Лисенка, султан («Запорожень за Дунаєм» Гулака-Артемовського), Горбенко («Арсенальці», Г. Майбороди), Ріголетто («Ріголетто» Верді), Томський («Пікова дама» Чайковського) та інші. Козак автор пісень, хорів, романсів на слова українських радянських поетів, книг про визначних діячів радянського театру.

16 березня виповнюється 110 років з дня народження відомого українського радянського живописця-пейзажиста, артиста, театрального художника, заслуженого діяча мистецтв УРСР Миколи Григоровича БУРАЧЕКА (1871—1942). Народився в с.мт Летичеві. Вчився у Краківській академії мистецтв у 1905—1910 роках. На ранніх творах Бурачека позначився вплив імпресіонізму. Після Великого Жовтня митець звернувся до зображення краси рідної природи. Бурачек — один із засновників в листопаді 1917 року Академії мистецтв у Києві. З 1925 по 1931 рік був професором Харківського художнього інституту, а також працював як театральний художник і дослідник мистецької спадщини Т. Г. Шевченка. Художник створив цілу галерею чудових полотен: «Яблуні в цвіту», «Шлях до могили Шевченка», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Копи жита». Почесне місце серед його творів займає картина «Шлях до колгоспу».

Бурачек — художник великої живописної культури, самобутньої творчої манери, щедро наділений поетичністю і відчуттям нового. З великою теплотою розповідається про творчий шлях митця в книзі Дюженка «Микола Бурачек», К., 1967.

18 квітня минає 65 років з дня народження українського радянського письменника Володимира Самійловича БАБЛЯКА (1916). Народився у с. Великому Жванчику Дунаєвецького району в родині вчителя. Після закінчення школи працював у рідному селі колгоспним бригадиром, потім — інструктором районної газети. Брав участь у Великій Вітчизняній війні, двічі поранений. З 1944 р. працював у редакціях обласних газет у Чернівцях, Тернополі, Львові.

Перше оповідання В. Бабляка «Аничка-мрійниця» надруковане ще перед війною. В повоєнні роки його оповідання друкувалися на сторінках журналів «Дніпро», «Україна», «Жовтень», «Дружба народів» та ін. Окремими виданнями вийшли роман-трилогія «Вишневий сад», «Жванець», книги оповідань «З пісень життя», «Літопис горбатой ниви», «Дорога до любові» та інші.

Українському радянському літературознавцю і бібліографу Олександру Васильовичу БАГРІЮ 23 квітня виповнюється 90 років з дня народження (1891—1949). Народився в с.мт Летичеві. Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету. Викладав літературу в багатьох вищих учбових закладах країни. Багато працював у галузі дослідження української літератури та її зв'язків з літературами братніх народів. Його леву належать такі праці, як «Шевченко і Квітка-Основ'яненко», «Т. Г. Шевченко» та інші.

25 липня минає 115 років з дня народження українського письменника і публіциста Модеста Пилиповича ЛЕВИЦЬКОГО (1866). Народився у с. Вихилівка, Ярмолинського району. Закінчив Київський університет, працював лікарем у Луцьку. В збірці «Оповідання», що вийшла в 1907 році змалював нужденне життя селян та міської бідноти, викрив сваволлю земської старшини та урядовців. В оповіданні «За коліївщини» відобразив окремі епізоди гайдамацького руху на смілянщині. Левицький — автор граматики української мови, науко-

во-популярних праць з медицини та перекладач багатьох творів західноєвропейської літератури.

30 липня — 95 років від дня народження радянського графіка, народного художника РРФСР, дійсного члена АХ СРСР Георгія Семеновича **ВЕРЕЙСЬКОГО** (1886—1969). Народився в м. Хмельницькому. Протягом 1913—1916 років навчався в Петрограді в М. В. Добужинського, Б. М. Кустодієва, О. П. Остроумової-Лебедевої. У 1918—1930 р.р. працював у відділі гравюр Ермітажу. Майстер графічного портрету (літографія, офорт, малюнок), який відзначається точністю характеристики моделі, підкресленою твердістю малюнка. Створив цілий ряд пейзажних і жанрових аркушів, серії літографій: «Портрети російських художників», «Село», «Російські письменники», портрети діячів радянської держави, льотчиків, робітників, діячів радянської культури. Найбільш повно простежується творчий шлях митця в книзі Г. А. Чернова «Георгий Семенович Верейский». М., 1965.

В жовтні виповнюється 90 років з дня народження активного учасника Великої Жовтневої соціалістичної революції **ВОЛОДАРСЬКОГО (ГОЛЬШТЕЙНА)** Мойсея Марковича (1891—20. VI. 1918). Народився в м. Острополі (тепер с. Старий Остропіль Старокостянтинівського району) в сім'ї бідного ремісника. Здібний, енергійний юнак став на шлях боротьби з царизмом, коли йому ще не було п'ятнадцяти. У 1908—1911 р.р. він веде революційну пропаганду серед ремісників і селян Волинської і Подільської губерній. У 1911 році Володарський повертався з мітингу селян села Новий Костянтинів, поліція заарештувала його. В'язниця, заслання в Архангельську губернію. По двох роках Володарський емігрував до США, де продовжував революційну діяльність. Вступив до Американської соціалістичної партії і послідовно підтримує її ліве крило. Підчас 1-ї світової війни був інтернаціоналістом. В травні 1917 року повернувся до Петрограда, увійшов до організації «Міжрайонців», потім вступив до партії більшовиків.

Володарський з жадобою вчився у В. І. Леніна і його соратників, глибоко опановував більшовицьку науку підготовки мас до соціалістичної революції. Він слухав історичну промову вождя на I з'їзді Рад, брав участь у нелегальному розширеному засіданні ЦК РСДРП(б) 13—14 липня, виступав з доповіддю на II Петроградській конференції, на VI з'їзді РСДРП(б), який визначив курс більшовицької партії на збройне повстання. Після перемоги Великого Жовтня призначається комісаром у справах преси, пропаганди і агітації, редактором «Красной газеты». Делегат II—IV Всеросійських з'їздів Рад, член Президії ВЦВК.

У Петрограді лунало пристрасне слово пролетарського трибуна, гострі, нищівні стріли іронії, сарказму вражали меншовиків та їх різношерстих поплічників. Ніколи меншовицьким та есеровським ораторам не вдавалося «переговорити» Володарського. Ненависні вороги задумали розправу з більшовицьким агітатором. 20 червня 1918 року у Петрограді проходили робітничі збори, присвячені виборам

до Рад. Під час повернення з одних таких зборів Володарський був убитий есером-терористом.

Похорони Володарського перетворилися на величезний мітинг. «Сотні тисяч пролетарів йшли за домовиною Володарського на Марсове поле», — писав А. Луначарський.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

СІЧЕНЬ — 570 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ смт. ЛЕТИЧЕВА.

Історія Української РСР. У 8-и т., 10-ти кн. Т. 5: Велика Жовтнева соціалістична революція і громадянська війна на Україні (1917—1920). — К.: Наук. думка, 1977. — 292 с. — (АН УРСР. Ін-т історії). Летичів — с. 146, 326, 347, 348, 443.

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменярь, 1972. — 279 с.

Летичів — с. 81, 86, 87, 93, 97, 101, 107.

Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. — Львів: Каменярь, 1969. — 415 с.

Летичів — с. 8, 81—82, 291, 300—302.

ВОВКОДАВ В. Кармалюкові шляхи. — Рад. Поділля, 1974, 20 лип.

Про відкриття пам'ятника Устиму Кармалюку у м. Летичеві.

ГУМЕНЮК С. Виступали партизани: Хроніка революційних подій на Поділлі. — Корчагінець, 1976, 24 серп.

Дії партизан і повстанців Летичівського повіту в листопаді 1918 року.

ГУМЕНЮК С. К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Дністра до Південного Бугу: (Методична розробка). — Хмельницький, 1979. — 46 с. — (Обл. орг. т-ва «Знання». На допомогу лектору).

Летичів — с. 34—39.

ГУМЕНЮК С. Летичів. — В кн.: Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К., 1971, с. 390—400.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменярь, 1969. — 189 с.

Летичів — с. 18, 96—97, 105, 114, 128, 133, 141, 151, 161.

ДЖОБУЛДА П. Діла і плани молодого заводу. — Рад. Поділля, 1980, 25 трав.

В Летичеві споруджується завод пресових вузлів.

ДУБІНСКИЙ И., ШЕВЧУК Г. Червоне козацтво. — К.: Политиздат України, 1977—220 с.

Летичев — с. 66, 136, 167, 169, 172, 187.

КРУГЛЯК Ю. М. Летичів. — В кн.: Кругляк Ю. М. ім'я вашого міста: Походження назв міст і селищ міського типу. — К., 1978, с. 78.

НЕСВИТ Н. В., СТЕПУРА О. Я. Літопис у камені: історико-архитектурний нарис. — К.: Будівельник, 1972. — 59 с.

Летичів — с. 5, 25—29.

ОСЛИКОВСКАЯ Е. С. Большие события в маленьком городе: Документальная повесть. — К.: Молодь, 1978. — 221 с. — (Герои, годы, свершения).

Летичів у 1918—1919 р.р.

ХАРИТОНОВ М. Становлення Радянської влади на Летичівщині. — Колгоспна правда, 1977, 2, 4, 6 серп.

ФІРШТЕЙН Ц. Жовтневі дні в Летичівському повіті. — Колгоспна правда, 1977, 1 жовт.

ФІРШТЕЙН Ц. Селянський рух на Летичівщині напередодні Жовтня. — Колгоспна правда, 1977, 24 трав.

Летичев. — В кн.: БСЭ. 3-е изд., 1973, т. 14, с. 383.

Летичів. — В кн.: Рад. Енциклопедія історії України. 1971, т. 3, с. 5.

Летичів. — В кн.: УРЕ, (1962), т. 8, с. 111.

14 БЕРЕЗНЯ — 60 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ НАРОДНОГО АРТИСТА УРСР, КОМПОЗИТОРА КОЗАКА СЕРГІЯ ДАВІДОВИЧА.

КОЗАК С. Земле моя. доле моя: Сторінки з щоденника. — К.: Рад. письменник, 1963. — 121 с.

КОЗАК С. Михайло Гришко: Біогр. повість. — К.: Молодь, 1978 — 200 с. — (Серія біогр. творів «Уславлені імена»).

* * *

Історія міст і сіл Української РСР в 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

КОЗАК С. Д. — с. 64, 486.

ГАВРИЛЮК В. Співає Сергій КОЗАК: (Про перебування Народного артиста УРСР Сергія КОЗАКА у Славутському р-ні в травні 1972 року). — Трудівник Полісся, 1972, 20 трав.

КИРЕЙКО В. Полудень віку: (Про творчий шлях Сергія Козака. До 50-річчя з дня народження). — Музика, 1971, № 2, с. 9.

КРОЧЕК Я. Грані таланту: (Композитор С. Д. Козак, уродженець с. Кривин Славутського р-ну). — Рад. Поділля, 1978, 5 листоп.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 11.
КОЗАК С. Д. — с. 138.

КОЗАК Сергій Давидович. — В Кн: УРЕ. — 1961, т. 6, с. 533.

16 БЕРЕЗНЯ — 110 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БУРАЧЕКА МИКОЛИ ГРИГОРОВИЧА (1871—1942).

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. Ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

Про БУРАЧЕКА М. Г. — с. 64, 400.

Історія українського мистецтва: Радянське мистецтво 1917—1941 років. В 6-ти т. Т. 5. — К.: Вид-во АН УРСР. 1967.

Про БУРАЧЕКА М. Г. — с. 12, 17, 29, 72, 81, 150, 151, 152, 259, 278, 279, 280, 281, 296, 300.

ГУМЕНЮК С. Співець природи України. — Рад. Поділля, 1972, 18 жовт.

ДЮЖЕНКО М. Микола БУРАЧЕК: (Про творчість художника). — К.: Мистецтво, 1967. — 88 с.

ЖУРАВЕЛЬ О. Видатний майстер пейзажу: До 100-річчя від дня народження М. БУРАЧЕКА. — Образотворче мистецтво, 1971, № 7, с. 18.

КУРИЛЬЦЕВА В., ЯВОРСКАЯ Н. Искусство Советской Украины. — М.: Искусство, 1957.

Про М. Г. БУРАЧЕКА — с. 88, 129, 221, 271.

ПЕСТОЛЮК І. Творець краси. — Рад. Поділля, 1971, 16 берез.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 10.

БУРАЧЕК М. Г. — с. 137.

БУРАЧЕК Николай Григорьевич. — В кн.: БСЭ. 2-е изд., 1951, 6, с. 293.

БУРАЧЕК Микола Григорович (16. III 1871 — 12. VIII. 1942). — В кн.: Рад. енциклопедія історії України 1969, т. 1, с. 218.

БУРАЧЕК Микола Григорович (16. III. 1871. — 12. VIII. 1942). В кн.: УРЕ, 2-е вид. 1978, т. 2, с. 172.

БУРАЧЕК Микола Григорович. — В кн.: Словник художників України. К., 1973, с. 37.

БУРАЧЕК Николай Григорьевич. — В кн.: Художники народов СССР: Библиогр. словарь: Т. 2. М., 1972, с. 113—114.

26 БЕРЕЗНЯ — 420 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ м. СТАРОКОСТЯНТИНОВА.

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменярь, 1972. — 372 с.

м. Старокостянтинів — с. 64, 86, 92, 98, 102, 179, 197, 207, 217, 221, 239, 342, 346, 356.

Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. — Львів: Каменяр, 1969. — 416 с.

Старокостянтинів — с. 53, 68, 73—78. 287—289, 361.

ГАСЮК І. П., МОТЕНКО І. А. Старокостянтинів. — В кн.: Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. К., 1971, с. 488—499.

ГУМЕНЮК С. К. Старокостянтинівсько-Проскурівська операція радянських військ в 1919 році: — В кн.: Матеріали другої Подільської історико-краєзнавчої конференції. Львів, 1968, с. 52—63.

ГУМЕНЮК С. Шляхами Кам'яного літопису: Старокостянтинів — Пилява. — Корчагінець, 1973, 13 січ.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменяр, 1969. — 189 с.

Старокостянтинів — с. 10, 17, 18, 26, 40, 99, 123, 131—133, 141, 152.

КОНОНЕЦЬ В. Місто змінює обличчя: (Старокостянтинів). — Світло Жовтня, 1977, 4 серп.

КРУГЛЯК Ю. М. Старокостянтинів. — В кн.: КРУГЛЯК Ю. М. Ім'я вашого міста: Походження назв міст і селищ міського типу. К., 1978, с. 124.

СУМИШИН М., ТКАЧУК І. Найвищий наказ: Документальна повість. — Корчагінець, 1978, 25, 28 лют.

Про діяльність підпільної організації м. Старокостянтинова в роки Великої Вітчизняної війни.

Старокостянтинів. — В кн.: БСЭ. 3-е изд. 1976, т. 24, кн. 1, с. 430.

Старокостянтинів. — В кн.: Рад. енциклопедія історії України. — 1972, т. 4, с. 206.

Старокостянтинів. — В кн.: УРЕ. 1963, т. 14, с. 60.

16 КВІТНЯ — 150 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ ТЕАТРУ НА ПОДІЛЛІ І 50 РОКІВ ТЕАТРАЛЬНОГО КОЛЕКТИВУ ІМЕНІ Г. І. ПЕТРОВСЬКОГО.

Переможці: Підбито підсумки Всесоюзного соціалістичного змагання колективів театральних-видовищних підприємств за I півріччя 1979 р. — Культура і життя, 1979, 13 верес.

Серед переможців — Хмельницький обл. укр. муз.-драм. театр імені Петровського.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

Обласний музично-драматичний театр імені Петровського — с. 92.

БРИЛА І. О. Взаємно збагачуємось. — Рад. Поділля, 1980, 29 квіт.

Обласному музично-драматичному театру імені Петровського присуджено перехідний Червоний прапор ВДРПС і Міністерства культу-

ри СРСР за найкращі показники по культурному обслуговуванню працівників с-г.

БРИЛА І. Джерело сили: (Про творчість колективу театру імені Петровського). — Рад. Поділля, 1974, 13 лют.

БРИЛА І. У наших традиціях: (Обслуговування колективом театру імені Петровського працівників сільського господарства області). — Культура і життя, 1977, 27 листоп.

ВЛАСЕНКО І. Мир вам, люди!: (Тема дружби народів в репертуарі театру імені Петровського). — Рад. Поділля, 1974, 1 січ.

ГУМЕНЮК С. К. Історичні і пам'ятні місця м. Хмельницького: (Методична розробка). — Хмельницький, 1980. — 26 с. — (Обл. орг. т-ва «Знання». На допомогу лектору).

Обласний музично-драматичний театр імені Петровського — с. 11—12.

ГУМЕНЮК С. Шляхом творчості. — Рад. Поділля, 1980, 7 груд.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменяр, 1968. — 189 с.

Обласний музично-драматичний театр імені Г. І. Петровського. с. 67—68.

КАБАЧИНСЬКА С. Двісті ролей Івана Жулкевського. — Рад. Поділля, 1980, 15 лют.

Понад двісті ролей зіграв І. С. Жулкевський на сцені Хмельницького обласного музично-драматичного театру імені Петровського.

КОЛЕСНИКОВА Н. Оглянімося в дорозі: До 40-річчя театру імені Петровського. — Рад. Поділля, 1974, 24 квіт.

КРОХМАЛЮК В. 174 вистави казахстанцям: (Дали артисти обласного музично-драматичного театру імені Г. І. Петровського). — Рад. Поділля, 1975, 9 верес.

ЛЫСЕНКО В. Спасибо от целинников. — Правда Украины, 1980, 16 сент.

Гастролі обласного музично-драматичного театру імені Петровського в Казахстані.

НЕСТЕРЕНКО В. Чотири нагороди театру (імені Петровського). — Рад. Поділля, 1976, 1 січ.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 10, с. 134.

Хмельницький обласний музично-драматичний театр імені Петровського.

Хмельницький обласний музично-драматичний театр імені Г. І. ПЕТРОВСЬКОГО. — В кн.: УРЕ, 1974, т. 15, с. 514.

18 КВІТНЯ — 65 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО РАДЯНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА БАБЛЯКА ВОЛОДИМИРА САМІЙЛОВИЧА (1916—1970).

БАБЛЯК В. Вишневий сад: Роман. Трилогія. — К.: Дніпро, 1976. — 544 с.

БАБЛЯК В. С. Дорога до любові: Оповідання. — К.: Молодь, 1964. — 203 с.

БАБЛЯК В. С. Жванчик: Роман у земляцьких бувальцях. — Ужгород: Карпати, 1971, — 375 с.

БАБЛЯК В. С. З пісень життя: Оповідання. — К.: Рад. письменник, 1959. — 175 с.

БАБЛЯК В. С. Жванчик: Роман в земляцьких бывалицах. — М.: Мол. гвардія, 1975. — 239 с.

БАБЛЯК В. С. Літопис горбатої ниви: Оповідання. — К.: Рад. письменник, 1961. — 143 с.

БАБЛЯК В. С. З Соколицької криниці: (Письменник про свою працю). — Друг читача, 1970, 4 серп.

ГОНЧАРЕНКО Б. Певець зелених гор: (Из воспоминаний о встречах с писателем В. С. БАБЛЯКОМ). — Радуга, 1977, № 9, с. 155—158.

ЗУБ И. Поэтическая проза. В БАБЛЯКА. — РАДУГА, 1976. № 4, с. 158—169.

Історія міст і сіл УРСР. Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1977. — 706 с.

БАБЛЯК В. С. — с. 64, 256.

ОЛЕКСАНДРОВА Д. На Батьківщині письменника: — Рад. Поділля, 1973, 2 трав.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Гори: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 8.

БАБЛЯК В. С. — с. 110—111.

Володимир БАБЛЯК. — В кн.: 22 червня — 9 травня. Письменники України у Великій Вітчизняній: Біограф. довідник. К., 1980, с. 14.

Володимир БАБЛЯК. — В кн.: Письменники Рад. України: Бібліогр. довідник. К., 1970, с. 15.

БАБЛЯК Володимир Самійлович. — В кн.: УРЕ, 1977, т. 1, с. 313.

23 КВІТНЯ — 90 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО РАДЯНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ І ВІБЛЮГРАФА БАГРІЯ ОЛЕКСАНДРА ВАСИЛЬОВИЧА (1981—1949).

Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. Енциклопедії, 1971. — 705 с.

БАГРІЙ О. В. — с. 399—400.

БАГРІЙ Олександр Васильович (23. IV. 1891.— 22. VI. 1949).
— В кн.: УРЕ, 1977, т. 1, с. 318.

ТРАВЕНЬ — 80 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОБЛАСНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ М. ОСТРОВСЬКОГО (1901).

У Центральному Комітеті КПРС, Президії Верховної Ради СРСР і ВЦРПС: Колективи підприємств, організацій, радгоспів і колгоспів Хмельницької області, які найбільш відзначились у соціалістичному змаганні на честь 100-річчя з дня народження В. І. ЛЕНІНА і нагороджені ленінськими ювілейними почесними Грамотами ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР, Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС (в т. ч. обласна бібліотека імені М. Островського) — Рад. Поділля, 1970, 3 квіт.

Святковий день у бібліотеці: (Урочисті збори в обл. б-ці, присвячені врученню бібліотеці Ленінської ювілейної Почесної Грамоти ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР, Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС). — Корчагінець, 1970, 18 квіт.

ГАРКАВ'ЮК П. Міжвідомча конференція (на тему «В. І. Ленін і розвиток бібліотечної справи на Хмельниччині» проведена обл. бібліотекою імені М. Островського). — Рад. Поділля, 1980, 21 трав.

ГУМЕНЮК С. К. Історичні і пам'ятні місця м. Хмельницького: (Методична розробка). — Хмельницький, 1980. — 26 с. — (Обл. орг. т-ва «Знання». На допомогу лектору).

Обласна бібліотека імені М. Островського — с. 10—11.

ГУСЬКО В., ГОРОБЕЦЬ И. На пути к комплексной механизации (в обл. библиотеке имени Н. Островского). — Библиотекарь, 1978, № 6, с. 47—48.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

Обласна бібліотека імені М. Островського — с. 92.

За відмінну роботу: Про присвоєння обласній б-ці імені М. Островського звання «Бібліотека відмінної роботи». — Культура і життя, 1970, 10 груд.

ЛЕОНОВ В. По всем направлениям. — Библиотекарь, 1979, № 5, с. 37—39. — (Методическая работа).

Бібліотека імені М. Островського — методичний центр по керівництву бібліотеками області.

НЕПИЙВОДА Б. Дзеркало часу: (Про нагородження Ленінською Почесною Ювілейною Грамотою обласної бібліотеки імені М. Островського). — Рад. Поділля, 1970, 28 квіт.

Свідки історичних подій: Розповідь про пам'ятні місця м. Хмельницького. — Львів: Каменярь, 1970. — 34 с.

Обласна бібліотека імені М. Островського — с. 30.

СОРОКОВСЬКА С. В. Українська радянська історична бібліографія: До 60-річчя Великого Жовтня. — Укр. іст. журн., 1978, № 1, с. 122—127.

Згадуються праці Хмельницької обл. бібліотеки імені М. Островського — с. 125, 126.

ЛИПЕНЬ — 40 РОКІВ З ЧАСУ РОЗГОРТАННЯ БОРОТЬБИ РАДЯНСЬКИХ ПАТРІОТІВ В ТИЛУ НІМЕЦЬКО-ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ НА ПОДІЛЛІ (1941).

Про нагородження медалями СРСР партизанів і учасників підпілля, які діяли в період Великої Вітчизняної війни 1941—1945 р.р.: Указ Президії Верховної Ради Української РСР 6 лип. 1972 р. — Рад. Поділля, 1972, 7 лип.

По Хмельницькій обл.

Про нагородження медалями СРСР партизанів та учасників підпілля, які діяли в період Великої Вітчизняної війни 1941—1945 р.р.: Указ Президії Верховної Ради УРСР 10 січ. 1975 р.: По Хмельницькій обл. — Відомості Верховної Ради УРСР, 1975, № 3, с. 65.

Нариси Історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменяр, 1972. — 279 с.

Проскурівська окружна підпільна організація у роки Великої Вітчизняної війни — с. 221—223, 225, 227—228, 231.

Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. — Львів: Каменяр, 1969. — 416 с.

Розділ III. Боротьба трудящих Поділля в тилу ворога, с. 121—252.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

Підпільні організації Хмельниччини в роки Великої Вітчизняної війни — с. 48—52.

АНТОНЮК В. Шепетівський Данко: (Про учасника підпілля Володю Ковальчука). — В кн.: З орлиного племені. — Львів, 1970, с. 124—127.

БАЖЕНОВА-ПЕТРИЧУК А. Підпільниця: (Ася Качанова. Славути 1941—1944). — Трудівник Полісся, 1976, 8 січ.

БУГАЙ Е. М., МАКУХИН М. Е. Из когорты мужественных: Сб. очерков и зарисовок. — Львов: Каменяр. 1978. — 279 с.

БУРЧЕНКО Д. П. Рейд к Южному Бугу: (Воспоминания). — К.: Политиздат Украины, 1978. — 207 с. с ил.

Хмельницька область. — с. 35, 66, 87, 88, 89, 90—92, 95, 111, 133, 134, 137, 138, 140, 146, 147, 168, 170, 172, 198.

ГУМЕНЮК С. І слово вело на бій: (Масово-політична робота партизанів та підпільних організацій в тилу ворога). — Рад. Поділля, 1974, 11 верес.

ГУМЕНЮК С. Сторінками одного щоденника: (учасника Проскурівського підпілля К. Кошарського). — Корчагінець, 1975, 23 серп.

ДОМАНК К., СВОЙЧАКОВ М. Подвиг доктора Михайлова: (О Славутско-Шепетовском подполье в годы Великой Отечественной войны). — М.: Сов. Россия, 1971. — 283 с.

ДОМАНК А. С., СВОЙЧАКОВ М. И. Шепетовские подпольщики. — М.: Политиздат, 1972. — 140 с.

КУЗОВКОВ Г. Разом були в бою: (Про інтернаціональний характер партизанського підпілля і партизанського руху на Хмельниччині в роки Великої Вітчизняної війни). — Рад. Поділля, 1973, 27 листоп.

Листівки партійного підпілля і партизанських загонів України в роки Великої Вітчизняної війни. — К.: Політвидав України, 1969. — 339 с.

Хмельницька обл. — с. 159—160, 232—233, 245, 246, 318, 320.

НАЗАРЕНКО Е. Початок біографії (керівника Проскурівського підпільного комітету партії М. А. Храновського). — Рад. Поділля, 1977, 16 верес.

ПЕТРОВ Ю. День народження — завтра. — В кн.: Вкарбовані в безсмертя. К., 1968, с. 5—38.

Про молодих підпільників м. Хмельницького.

ПОТОЦЬКИЙ И. Друзі мої партизани: Документальна повість. (Про підпільників Чемеровецького р-ну). — К.: Політвидав, 1973. — 141 с.

СЛИНЬКО І. Підпілля і партизанський рух на Україні: На завершальному етапі визволення 1944 р. — К.: Наук. думка, 1970. — 166 с.

Кам'янець-Подільська обл. — 13, 15, 16, 21, 29—30, 31, 47, 49, 50, 57—59, 62, 78, 88—91.

25 ЛИПНЯ — 115 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА-ПУБЛІЦИСТА ЛЕВИЦЬКОГО МОДЕСТА ПИЛИПОВИЧА (1866—1932).

ЛЕВИЦЬКИЙ М. Забув; Перша льгота: Деда: (Оповідання). — В кн.: Антологія українського оповідання. Т. 2. К., 1969, с. 155—174.

Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька обл. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

Левицький М. П. — с. 41, 672.

Модест ЛЕВИЦЬКИЙ. — В кн.: Антологія українського оповідання. Т. 2. К., 1960, с. 155.

ЛЕВИЦЬКИЙ Модест Пилипович (25. VII. 1866. — 16. VI. 1932). В кн.: УРЕ. 1962, т. 8, с. 42—43.

30 ЛИПНЯ — 95 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ РАДЯНСЬКОГО ГРАФІКА, НАРОДНОГО ХУДОЖНИКА РРФСР ВЕРЕЙСЬКОГО ГЕОРГІЯ СЕМЕНОВИЧА (1886—1962).

ВЕРЕЙСЬКИЙ Г. С. Акварели. Рисунки: Альбом. — М.: Сов. художник, 1973. — 151 ил.

АНИСИМОВ Г. Языком графики: В мастерской художника (Г. Верейского). — Правда, 1971, 20 нояб.

ВЕРЯНСЬКИЙ В. Майстер графіки: До 90-річчя з дня народження Г. С. Верейського — нашого земляка. — Рад. Поділля, 1976, 30 лип.

ІЛЬЧУК С. Відкрито музей земляка (художника Г. С. Верейського у Хмельницькому). — Рад. Поділля, 1980, 30 берез.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька обл. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. Енциклопедії, 1971. — 706 с.

Верейський Г. С. — с. 64.

КАЗИМІР В. На згадку про льодову епопею: (Дар землякам-полюнам картин художника Г. С. Верейського). — Рад. Поділля, 1974, 21 квіт.

РОМАНЮК В. Музей Г. С. ВЕРЕЙСЬКОГО: (В м. Хмельницькому). — Корчагінець, 1980, 29 берез.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 10.

ВЕРЕЙСЬКИЙ Г. С. — с. 131.

СУРИС Б. Г. С. ВЕРЕЙСЬКИЙ — портретист: К 80-летню со дня рождення. — Нева, 1971, № 9, с. 205—207.

ЧЕРНОВА Г. А. Георгий Семенович Верейский. — М.: Искусство, 1965. — 163 с.

ВЕРЕЙСКИЙ Георгий Семенович. — В кн.: БСЭ, 3-е изд., 1971, т. 4, с. 528.

ВЕРЕЙСЬКИЙ Георгій Семенович. — В кн.: УРЕ, 1978, т. 2, с. 186.

ЛИПЕНЬ—СЕРПЕНЬ — 740 РОКІВ З ЧАСУ СЕЛЯНСЬКОГО ПОВСТАННЯ В ПОНИЗЗІ ПРОТИ ЖОРСТОКОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ БОЯР.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.
Пониззя — с. 12.

Історія Української РСР. У 8-ми т., 10-ти кн.: Т. I., кн. 2. — К., 1979. — 449 с.

Селянське повстання в Пониззі — с. 12—13.

Історія Української РСР у 2-х т.: Т. I, — К., 1967 — 835 с.

Повстання селян в Пониззі — с. 100—101.

СОЛОВЬЕВ С. М. История России с древнейших времен. В 15-ти кн.: Кн. 2. — М., 1960. — 728 с.

Повстання селян в Пониззі — с. 171.

СЕРПЕНЬ — 80 РОКІВ З ЧАСУ ОРГАНІЗАЦІЇ «ДЕМЕНТЬЄВСЬКОГО ШЛЯХУ» ТРАНСПОРТУВАЧНЯ З-ЗАКОРДОНУ В РОСІЮ ЛЕНІНСЬКОЇ ГАЗЕТИ «ИСКРА».

Переписка В. И. Ленина и руководимых им заграничных партийных органов с социал-демократическими организациями Украины (1901—1905 г.г.): Сборник документов и материалов. — Киев: Политиздат, 1964. — 868 с. — (Ин-т истории партии при ЦК Компартии Украины).

На багатьох сторінках є матеріал про ленінську «Искру» на Поділлі.

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменяр, 1972. — 372 с.

«Искра» на Поділлі — с. 17—20.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

«Искра» на Поділлі — с. 27, 28, 305.

ДОВГАНЮК І. Ленінська «Искра» на Поділлі. — Рад. Поділля, 1978, 22 лип.

ДОВГАНЮК І. К. Шлях Ленінської «Искры» в Росію через Поділля. — В кн.: Матеріали другої Подільської історико-краєзнавчої конференції. Львів, 1968, с. 19—21).

Кам'янець-Подільський: Путівник. — Львів: Каменяр, 1970. — 60 с.

Газета «Искра». — с. 12.

МАЦЕВИЧ А. Гордість подолян: (Розповсюдження Ленінської «Искры» на Поділлі). — Жовтень, 1970, № 4, с. 118—123.

СТАСЮК І. Ленінська «Искра» в Теофіполі. — Рад. Поділля, 1970, 5 квіт.

СТЕПАНОВ В. Н. ЛЕНИН и русская организация «Искры». 1900—1903. — М.: Мысль, 1969.

«Искра» на Поділлі. — с. 45, 116, 117, 118, 397.

Схема транспортування ленінської газети «Искра» через Поділля. — Рад. Поділля, 1970, 21 квіт.

ТАРНОВСКИЙ К. 24 декабря 1900. — М.: Мол. гвардия, 1977. — 256 с. с ил.

«Искра» на Поділлі — с. 76, 112, 134, 138, 156.

ШЕПТИЦЬКИЙ В. Теофіполь — один з пунктів пересилки «Искры». — Червона зірка, 1970, 10, 15, 19, 24 груд.

СЕРПЕНЬ — 835 РОКІВ З ЧАСУ ПЕРШОЇ ІСТОРИЧНОЇ ЗГАДКИ ПРО смт МЕДЖИБІЖ (1146).

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменяр, 1972. — 279 с.

Меджибіж — с. 79, 84, 197, 221, 222, 233, 243.

Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. — Львів: Каменяр, 1969. — 415 с.
Меджибіж — с. 5, 206, 277, 292, 317.

В'ЯЗОВЕЦЬКИЙ В. М., ЛАЗАРЕНКО І. С. Меджибіж. — В кн.: Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. К., 1971, с. 408—418.

ГУМЕНЮК С. Замок у Меджибожі. — Рад. Поділля, 1968, 26 січ.

ГУМЕНЮК С. К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Дністра до Південного Бугу: (Методична розробка). — Хмельницький, 1979. — 46 с. — (Обл. орг. т-ва «Знання»: На допомогу лектору).
Меджибіж — с. 39—42.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменяр, 1969. — 189 с.
Меджибіж — с. 10, 27, 36, 112, 113, 123, 126, 133, 141, 161.

КРОЧЕК Я. Мовою експонатів. — Рад. Поділля, 1977, 6 берез.
Нова експозиція з історії Поділля 1945—1946 р.р. в Меджибізькому музеї.

КРУГЛЯК Ю. М. Меджибіж. — В кн.: КРУГЛЯК Ю. М. Ім'я вашого міста: Походження назв міст і селищ міського типу. К., 1978, с. 84—85.

ПОЛЯНЬКЕР Г. Учитель із Меджибожа: Роман. — К. Рад. письменник, 1977. — 328 с.

Про події Великої Вітчизняної війни.

ЯГОДЗИНСЬКИЙ М. Дещо з історії Меджибожа. — Рад. Поділля, 1971, 4 черв.

МЕДЖИБОЖ. — В кн.: БСЭ. 3-є изд., 1974, т. 15, с. 558.

МЕДЖИБІЖ. — В кн.: УРЕ, (1962), т. 9, с. 14.

ВЕРЕСЕНЬ — 60 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В. П. ЗАТОНСЬКОГО.

Про нагородження Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту імені В. П. Затонського Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР: Указ 25 лют. 1971 р. — Відомості Верховної Ради УРСР, 1971, № 9, с. 76.

Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

Кам'янець-Подільський пед. ін-т — с. 322.

АЛЬПЕРІН Ю. Ветеран глибинних розвідок історії: (Про професора Кам'янець-Подільського держ. пед. ін-ту Л. А. Коваленка). — Рад. школа, 1971, № 9, с. 13.

БЕЙДЕР Ю. На побачення з В. П. Затонським: (Про відкриття музею в педінституті імені В. П. Затонського). — Прапор Жовтня, 1970, 23 січ.

ВИНОКУР І., КОПИЛОВ А. Професор Коваленко (зав. кафедрою історії Кам'янець-Подільського педагогічного інституту імені Затонського). — Рад. Поділля, 1977, 12 берез.

ГОНЧАРУК В. Будні Кам'янець-Подільського педагогічного. — Рад. освіта, 1978, 6 груд.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменярь, 1968. — 189 с.

Кам'янець-Подільський пед. ін-т — с. 71—72.

ДУБІЛЕЙ Л. Надихаюча історія: (З минулого Кам'янець-Подільського педінституту в 1924—1930 р.р.). — Прапор Жовтня, 1974, 29 жовт.

КОПИЛОВ А. Інститут стрічає ювілей: Кам. Под. пед. ін-ту — 60 років. — Рад. Поділля, 1980, 30 трав.

КОПИЛОВ А., ЛЮБА М. У дусі патріотизму та інтернаціоналізму: (Виховують молодь в Кам'янець-Подільському педагогічному інституті). — Рад. Поділля, 1979, 18 серп.

КОСМАЧ В. Золотий ювілей: (Кам'янець-Подільського інституту імені Затонського). — Корчагінець, 1971, 2 берез.

ОСТАПЕНКО Н. Кузня кадрів (Кам'янець-Подільський педінститут). — Рад. освіта, 1978, 26 лип.

ПРИСКОКА О. Дружба єднає серця. — Рад. Поділля, 1976, 22 жовт.

Спільна праця студентів Сілістринського учительського інституту і Кам'янець-Подільського педінституту імені В. П. Затонського в інтернаціональному загоні «Дружба».

РОСТИКУС Р. П. З історії Кам'янець-Подільського педінституту до Великої Вітчизняної війни. — В кн.: Доповіді та повідомлення на звітній науковій сесії кафедр інституту за 1962 рік. Тези.

Кам'янець-Подільський, 1963, с. 25—28.

СВІДЕР П. Завжди у дорозі. — Рад. Поділля, 1977, 16 берез.— (Слово про колегу).

Розповідь про викладача Кам'янець-Подільського педінституту імені Затонського В. І. Тищенко.

Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут. — В кн.: УРЕ (1961), т. 6, с. 128.

ВЕРЕСЕНЬ — 60 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ.

Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедій, 1971. — 706 с.

Кам'янець-Подільський с/г інститут — с. 313.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменярь, 1969. — 189 с.

Кам'янець-Подільський с/г ін-т — с. 73.

ЛИСЕНКО М. Окраєць хліба: (Про студентів Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту). — Хлібороб України, 1974, № 8, с. 38—39.

ПАРАВИЧУК А., СКИБИНСЬКИЙ В. Перші радянські агрономи. — Рад. Поділля, 1974, 26 трав.

Про перший випуск студентів Кам.-Под. с/г ін-ту.

СЕРБІН С. З аудиторії — до поля і ферми: (Про підготовку спеціалістів в Кам.-Под. с/г ін-ті). — Рад. Поділля, 1972, 23 серп.

СЛОБОДЯН М. Зернина до зернини. — Рад. освіта, 1977, 3 груд.

Робота учених с/г інституту по підвищенню врожайності зернових культур.

СЛОБОДЯН М. Перша цеглина: З історії Кам'янець-Подільського с/г ін-ту. — Прапор Жовтня, 1970, 25 лют.

СЛОБОДЯН М. О. Ювілей Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту. — Укр. іст. журн., 1971, № 3, с. 123—124.

Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут. — В кн.: УРЕ. 1961, т. 6., с. 128.

Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут. — В кн.: Укр. сільськогосподарська енциклопедія. — К., 1971, с. 98—99.

ЖОВТЕНЬ — 90 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКТИВНОГО УЧАСНИКА БОРОТЬБИ ЗА ВЛАДУ РАД В. ВОЛОДАРСЬКОГО (ГОЛЬДШТЕЙНА МОЙСЕЯ МАРКОВИЧА (1891—1918).

История Коммунистической партии Советского Союза. В 6-ти т. Т. 3. кн. 1-ая (март 1917—март 1918). — М.: Политиздат, 1967. — 607 с.

ВОЛОДАРСКИЙ В. — 168, 179, 181, 182, 202, 254, 308, 316, 326, 389, 391, 393, 441, 532.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька обл. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

ВОЛОДАРСЬКИЙ В. — с. 64, 505.

ГУМЕНЮК С. Оратор революції: (Володарський В.). — Корчаківськ, 1975, 27 листоп.

ЛУНАЧАРСКИЙ А. Товарищ Володарский. — В кн.: Луначарский А. Силуэты. — М., 1965, с. 102—109.

МИНЦ И. И. История Великого Октября. В 3-х т. т. 2. — М.: Наука, 1968. — 1152 с.

Володарський В. — 425, 426, 463, 602, 646, 653, 678, 679, 686, 751, 941, 1003, 1005.

СОРОКИН К., ВОЛОДАРСКИЙ В. — В кн.: Вечная слава. — М., 1967, с. 57—58.

ТАНАСОВ І. У школі-музей Володарського (с. Остропіль Старокостянтинівського р-ну). — Рад. Поділля, 1967, 30 квіт.

ЧИХАЧЕВ В. Пламенное сердце и стальной рассудок: (О Володарском). — Слово лектора, 1977, № 5, с. 45—50.

ШКУРКО С. Вулиця Володарського: (У Кам'янці-Подільському. Історичний нарис). — Прапор Жовтня, 1972, 23 лют.

ВОЛОДАРСКИЙ В. (ГОЛЬДШТЕИН М. М. 1891—20. 6. 1918). — В кн.: БСЭ, 3-е изд., 1971, т. 5, с. 322.

ВОЛОДАРСЬКИЙ В. — В кн.: Рад. Енциклопедія історії України, 1969, т. 1, с. 352.

ВОЛОДАРСЬКИЙ В. — В кн.: УРЕ 2-е вид. 1978, т. 2, с. 376.

ЛИСТОПАД — 550 РОКІВ З ЧАСУ ПЕРШОЇ ІСТОРИЧНОЇ ЗГАДКИ ПРО смт ДЕРАЖНЮ (1431).

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменяр, 1972. — 372 с.

Деражня — с. 36, 44.

Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. — Львів: Каменяр, 1969. — 416 с.

Деражня — с. 158, 293—294, 301.

БАМЕНОВ Л. В., ДАВИДЧУК С. М. Деражня. — В кн.: Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К., 1971, с. 215—224.

ГАВРИШ М. 17-й цукровий. — Рад. Україна, 1977, 4 берез.

В Деражні почалось будівництво 17-го в області цукрового заводу.

ГУМЕНЮК С. К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Дністра до Південного Бугу: (Методична розробка). — Хмельницький, 1979. — 46 с. — (Обл. орг. т-ва «Знання». На допомогу лектору).

Деражня — с. 32—34.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путівник. — Львів: Каменяр, 1969. — 189 с.

Деражня — с. 93, 129, 133, 141.

КРУГЛЯК Ю. М. Деражня. — В кн.: Кругляк Ю. М. Ім'я вашого міста: Походження назв міст і селищ міського типу. К., 1978, с. 41.

КУЦЮК В., ВАРГАТИЙ А. Завітайте до народного музею (смт. Деражня), — Прапор лєнінізму, 1977, 29 груд.

НЕСТЕРИШИН С. Свято на вулиці Радянській: (Про відкриття в Деражні нового Будинку культури). — Рад. Поділля, 1973, 18 травня.

Деражня. — В кн.: БСЭ, 3-е изд., 1972, т. 8, с. 108.

Деражня. — В кн.: УРЕ (1961), т. 4, с. 81.

ГРУДЕНЬ — 540 РОКІВ З ЧАСУ ПЕРШОЇ ІСТОРИЧНОЇ
ЗГАДКИ ПРО СМТ БІЛОГІР'Я (1441).

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. —
Львів: Каменярь, 1972. — 372 с.

Білогір'я — с. 221, 222, 227, 228, 232, 236, 354.

Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник
документів і матеріалів. — Львів: Каменярь, 1969. — 415 с.

Білогір'я (Ляхівці) — с. 169, 174, 180, 193, 203, 233—234, 284.

ГАРНАГА І. Білогір'я: (Звідки пішла назва). — Рад. Поділля,
1970, 23 верес.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИШИН А. Хмельницька область: Путів-
ник. — Львів: Каменярь, 1969. — 189 с.

Білогір'я — с. 27, 138.

КОПИЛОВ А. О. Білогір'я. — В кн.: Історія міст і сіл УРСР.
В 26-ти т.: Хмельницька область. К., 1971, с. 93—102.

КРУГЛЯК Ю. М. Білогір'я. — В кн.: Кругляк Ю. М. Ім'я вашо-
го міста: Походження назв міст і селищ міського типу. К.,
1978, с. 15.

МАКУХІН М. Герой з Білогір'я: (Нарис про Героя Радянського
Союзу І. О. ТКАЧУКА). — Корчагінець, 1978, 9 верес.

Белогорье — В кн.: БСЭ. 3-е изд., 1970, т. 3, с. 121.

Білогір'я (до 1946—Ляхівці) — В кн.: УРЕ, 2-е вид., 1977,
т. I, с. 452—453.

ГЕРОЇ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т.: Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. Рад. енциклопедії, 1971. — 706 с.

АНДРОЩУК І. С.	— с. 482
ДИЛИГЕЙ М. К.	— с. 292
ДЯЧУК А. Ю.	— с. 551
КОВТУН В. Ю.	— с. 527
МАЙБОРСЬКИЙ В. П.	— с. 51, 113
МЕВШ М. П.	— с. 234
ПИСАРЕНКО П. Т.	— с. 126, 139
РИСЮК І. Г.	— с. 673
СИДОРИШИН О. П.	— с. 526
СУГЕРОВ Б. А.	— с. 194, 199, 364
ХОПТЯР С. І.	— с. 647

БУГАЙ Е. М., МАКУХИН М. Е. Из когорты мужественных: Сборник очерков и зарисовок. — Львов: Каменяр, 1978. — 279 с.

АНДРОЩУК І. С.	— с. 177—178
ВАЙСЕР В. З.	— с. 61—63
ДИЛИГЕЙ Н. К.	— с. 84—86
ДЯЧУК А. Е.	— с. 130—132
КОВТУН В. Е.	— с. 36—38
МАЙБОРСЬКИЙ В. П.	— с. 103—107
МЕВШ М. П.	— с. 89—92
ПИСАРЕНКО П. Т.	— с. 136—138
РИСЮК І. Г.	— с. 174—176
СИДОРИШИН А. П.	— с. 172—174
СУГЕРОВ Б. А.	— с. 28—30
ХОПТЯР С. І.	— с. 158—160

А Н Д Р О Щ У К

ІВАН СТЕПАНОВИЧ

народився в 1911 році в с. Ганнопіль Славутського району.

БУГАЙ Ю., МАКУХІН М. В останніх штурмах. — Рад. Поділля, 1975, 7 трав.

МАКУХІН М. В центрі Берліна. — Корчагінець, 1975, 29 черв.

В А Й С Е Р

ВОЛОДИМИР ЗЕЛЬМАНОВИЧ

народився в 1921 році в м. Хмельницькому.

БАБИШИН М., КРОЧЕК Я. Коли спалахнув танк... — Рад. Поділля, 1975, 9 квіт.

Золотіє зірки Полісся: Очерки о Героях Советского Союза. — К.: Політиздат України, 1978. — 438 с.

Вайсер В. З. — с. 71—74.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Вогняний танкіст. — Корчагінець, 1975, 4 лют.

Розповідь про Героя Радянського Союзу, уродженця м. Хмельницького Вайсера В.

ВАЙСЕР Володимир Зельманович (1921—20. XII, 1943). — В кн.: Рад. енциклопедія історії України, 1969, т. I, с. 228.

Д И Л И Г Е Й

МИКОЛА КУПРІЯНОВИЧ

народився в 1921 році в с. Комини Ізяславського району.

ДОМЕШЕК Н. Соколині крила. — Рад. Поділля, 1966, 27 квіт.

Д Я Ч У К

АНДРІЙ ЮХИМОВИЧ

народився в 1921 році в с. Ординці Теофіпольського району.

З листа начальника політвідділу військової частини про бойовий подвиг Героя Радянського Союзу комсомольця А. Ю. Дячука 1 травня 1945 р. — В кн.: Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. Львів, 1969, с. 278—279.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. «Я піду в рейс!..» — Корчагінець, 1975, 13 лют.

Про Героя Радянського Союзу ДЯЧУКА А. Ю.

МЕЛЕНЧУК К. У центрі села (пам'ятник Герою). — Рад. Поділля, 1965, 26 черв.

К О В Т У Н

ВАСИЛЬ ЮХИМОВИЧ

народився в 1921 році в с. Баглаї Старосинявського району

БУГАЙ Ю., МАКУХІН М. Переправа, переправа... — Корчагінець, 1973, 20 жовт. — (Розкажіть тую славу...)

ЧИЖ І. Суботнє інтерв'ю (з Героєм Радянського Союзу В. Ю. Ковтуном). — Колос, 1979, 3 листоп.

М А Й Б О Р С Ь К И Й

ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ

народився в 1911 році в с. Зіньки Білогірського району.

МАЙБОРСЬКИЙ В. Жага подвигу: (З спогадів). — Корчагінець, 1978, 21 жовт.

Нагородний лист на червоноармійця В. П. МАЙБОРСЬКОГО, представленого до присвоєння звання Героя Радянського Союзу за героїзм, проявлений у боях з німецько-фашистськими загарбниками 16 серпня 1944 р. — В кн.: Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. Львів, 1969, с. 264—265.

БАТОВ П. И. По дорогам славы отцов: Размышления над письмами школьников. — М.: Сов. Россия, 1972. — 96 с.

Про Майборського В. П. — с. 50—56.

ВЕНКОВ Б. С. Победивший смерть: (О Майборском). — В кн.: Герой Карпат. Ужгород, 1972, с. 136—137.

ВЕРБИНСЬКИЙ М. В. Він живий. — Львів: Каменяр, 1965. — 78 с. з іл.

КОЛЕСНИК С. Іду на дзот: Розповідь про героїв. — Україна, 1978, № 25, с. 7—8; № 26, с. 6—7.

МЕЛЬНИЧУК А. Тільки вперед. — Рад. Україна, 1979, 14 жовт.

СТРОЄВА Г. Мить і вічність. — Рад. Україна, 1974, 27 жовт.

ЧЕКИРДА И. Он из Железной. — В кн.: Присяге Родине верны: Очерки. Львов, 1977, с. 61—67.

ЯНТАРЕНКО І. Мирні дні героя. — Рад. село, 1978, 28 жовт. — (Іх водила молодість).

МАЙБОРСЬКИЙ Володимир Петрович. — В кн.: Рад. Енциклопедія історії України, 1971, т. 3, с. 68.

М Е В Ш

МИХАЙЛО ПАВЛОВИЧ

народився в 1921 році в с. Згарок Деражнянського району.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Десант у безсмертя. — Корчагінець, 1974, 15 жовт.

Про Героя Радянського Союзу, комсомольця МЕВША М. П.

П И С А Р Е Н К О

ПАВЛО ТРОХИМОВИЧ

народився в 1921 році в с. Станіславівка Вінківського району

З нагородного листа на гвардії сержанта П. Т. ПИСАРЕНКА, представленого до присвоєння звання Героя Радянського Союзу за героїзм, проявлений у боях з німецько-фашистськими загарбниками — 21 лютого 1945 р. — В кн.: Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 р.р.): Збірник документів і матеріалів. Львів, 1969, с. 275—276.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. «Тільки в бій...» — Корчагінець, 1975, 7 січ.

Розповідь про подвиг Героя Радянського Союзу П. Т. Писаренка.

ШЕВЧУК М. Побратими. — Рад. Україна, 1974, 22 черв.

Про подвиг Героя Радянського Союзу П. Т. Писаренка.

Р И С Ю К

ІЛЛЯ ГРИГОРОВИЧ

народився в 1921 році в с. Соколівка Ярмолинецького району.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Корчагінського племені. — Рад. Поділля, 1975, 10 квіт.

Розповідь про Героя Радянського Союзу І. Г. Рисюка.

С И Д О Р И Ш И Н

ОЛЕКСІЙ ПЕТРОВИЧ

народився в 1921 році в с. Йосипівка Старосинявського району.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Останній удар. — Корчагінець, 1975, 26 квіт.

С У Г Е Р О В

БОРИС АНДРІЙОВИЧ

народився в 1921 році в с. Ходорівці Кам'янець-Подільського району.

ЖУЛЬКО П. Іменем Героя (названо одну із вулиць с. Лісоводи Городоцького району). — Рад. Україна, 1979, 23 січ.

САХНЕВИЧ Д. Син Поділля. — Рад. Поділля, 1965, 15 січ.

Х О П Т Я Р

СТЕПАН ІВАНОВИЧ

народився в 1921 році в с. Грабина Ярмолинецького району.

ГОРИНСЬКИЙ М. Там, де жив герой. — Рад. Поділля, 1976, 15 трав.

Розповідь про Героя Радянського Союзу С. І. ХОПТЯРА з Ярмолинець.

* * *

Обласна бібліотека імені М. Островського просить директорів районних і міських централізованих бібліотечних систем, бібліотечних працівників висловити свої зауваження і побажання з приводу дальшого удосконалення методичних рекомендацій по відзначенню знаменних і пам'ятних дат, а також надіслати ґрунтовну інформацію про відзначення однією з дат, рекомендованих на 1981 рік.

Здано до набору 8. XII. 80 р. Підписано до друку 27. II. 81 р.
Формат паперу 60x84 1/6; друкарських листів 2,25. Друк високий.
зам. 331, т. 80.

Ярмолинецька друкарня.